

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
YÜKSEK YÖNETİM DENETÇİSİ
(OMBUDSMAN)

Adres: 143, Bedrettin Demirel Caddesi, Kat 3-4 Lefkoşa
Telefon: 22 75 814 - 22 75 954 Fax: 22 88 907

Sayı: O.M. 1.00.000/

31 Temmuz 2000

KKTC Meclis Başkanlığına,
Lefkoşa.

38/1996 sayılı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası'nın Ombudsman'ın çalışma yöntemine ilişkin 16(1) maddesi uyarınca altıncı çalışma dönemine (1 Ocak – 30 Haziran 2000) ait ekteki raporu saygılarımla takdim ederim.

Nail ATALAY
Yüksek Yönetim Denetçisi
(Ombudsman)

Dağıtım: 1. KKTC Cumhurbaşkanlığı
2. KKTC Başbakanlığı
3. KKTC Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı

Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman)'ın Ocak-Haziran 2000 Raporu

1997 yılında kuruluş çalışmaları başlatılan KKTC Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Dairesi altıncı çalışma dönemini tamamlamıştır. Daha önce yayınladığımız dönem raporlarımızda da bahse konu dönemler ele alınarak, belirtilen dönem içinde dairemize yapılan kişisel başvurular ve duyular ile ilgili bilgiler sunularak, rapor konuları özetlenmiş, dairenin basınla ve diğer kuruluşlarla ilişkilerine değinilmiş, sorunlarımız ortaya konularak belirli sonuçlar çıkarılmaya çalışılmıştır. Kolay anlaşılabilirliği sağlamak için ise istatistiki verilere yer verilmiştir.

Ocak - Haziran 2000 devresini kapsayan altıncı dönem raporumuzda da benzer bir yöntem izlenerek önceki rapor bilgileriyle karşılaştırmalara başvurulacaktır.

Denetim kadromuzda Ocak 2000 itibarıyla bir başdenetçi ve bir denetçi kadrosu münhal durumdadır. İdari kadromuzda ise kuruluşumuzdan beri herhangi bir değişiklik olmamıştır ve var olan kadrolarımız üç yılı aşkın bir zamandır hala açık durumdadır.

KİŞİSEL BAŞVURU VE DUYUMLAR

2000 yılının ilk altı ayında (Ocak - Haziran 2000) dairemize yapılan kişisel başvuru sayısı 29 olarak gerçekleşmiştir. Bu çerçevede kuruluşumuzdan bugüne kadar olan kişisel başvuru sayısı şöyle şekillenmektedir.

1997	94
1998	44
1999	75
2000 Ocak-Haziran	29
Toplam	242

Ocak-Haziran 2000 arası yapılan 29 başvuruda itiraza konu birimler şöyle şekillenmiştir:

Merkezi İdare	:16	%55.17
Kamu Kurum ve Kuruluşları	: 2	% 6.90
Yerel Yönetimler	: 6	%20.70
Genel Mevzuat	: 0	% 0 .00
Diğer Konular	: 1	% 3.45
Yetki alanımız dışındaki konular:	4	% 13.78
Toplam:		29

Merkezi idareye ilişkin başvuruların %55 oranıyla ilk sırada olduğu görülmektedir. Başvuruların bakanlıklar bazında dağılımı ise şöyledir:

1. Başbakanlık	: -
2. Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı	: -
3. Dışişleri ve Savunma Bakanlığı	: -
4. İçişleri ve Köyişleri Bakanlığı	: 1
5. Ekonomi ve Maliye Bakanlığı	: 1
6. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı	: 3
7. Tarım ve Orman Bakanlığı	: 1
8. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	: 1
9. Çalışma İskan ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	: 9
10.Sağlık ve Çevre Bakanlığı	: -
11.Gençlik ve Spor Bakanlığı	: -
Toplam: 16	

Başvuruların genel değerlendirilmesi ve ön incelemeler sonucu şikayet konularının özellikle Çalışma, İskan ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Çalışma, İskan ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile ilgili şikayetler arasında özellikle Sosyal Sigortalar konularındaki başvurular dikkat çekmektedir.

Kurum ve Kuruluşlarla ilgili dağılım ise şöyledir:

1- Vakıflar ve Din İşleri Dairesi (Başbakanlık)	:1
2- Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu (Tarım ve Orman Bakanlığı)	:1
Toplam : 2	

Yerel Yönetimlerle ilgili başvurularda ise dağılım şöyledir:

1. Girne Belediyesi	: 2
2. Gönyeli Belediyesi	: 1
3. İskele Belediyesi	: 1
4. Paşaköy Belediyesi	: 1
5. Dikmen Belediyesi	: 1
Toplam : 6	

Yetki alanımız dışında olan başvurular ise Sayıştay, Başsavcılık, Kamu Hizmeti Komisyonu ve Salamis Bay Oteli hakkındadır. Bir adet başvuru ise Bakanlar Kurulu'nun işlevleri hakkındadır.

Yapılan başvurulardan 28 adedinin gerçek kişiler, bir adedinin ise tüzel kişiler (sendikalar, odalar, dernekler, birlikler vb) tarafından yapıldığı görülmektedir. Başvuruların %96 oranındaki bir kısmı gerçek kişilerce yapılmıştır.

Daha önceki raporlarımızda da vurguladığımız gibi başvurular içerik açısından incelendiğinde konuların genellikle **idari usulsüzlük, yetki aşımı, idari ihmal, idari işlemlerde gecikme ve mahkeme kararlarına riayetsizlik olarak ortaya çıktığı görülmektedir.**

Yukarıda belirtilen hususların idarenin hukuk devleti ilkeleri ile ne derecede uyum içinde çalışıp çalışmadığının bir göstergesi olarak algılanarak üzerinde düşünülmesi gerektiği inancındayız.

RAPORLAR

Yasamızın 16(2) maddesi gereği, Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) kovuşturma yaptığı her konuda bir rapor hazırlar ve bu raporu Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına sunar. Anılan çerçevede Ocak – Haziran 2000 devresinde, mevcut kişisel başvurulardan 13 adedinin daha raporları tamamlanarak Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına, Sayın Cumhurbaşkanına ve Sayın Başbakana gönderilmiştir. Böylece kuruluşumuzdan bu yana yayımlanan rapor sayısı 69'a ulaşmıştır. Bir adet raporumuz ise alınan duyum neticesi yazılmıştır.

Yasamızın 15(2)ve (3) maddesi, dairemize yapılan başvuru ve duyumları dikkate alırken, sözkonusu işlem ve eylemler konusunda dava açılıp açılmadığını veya Hukuk Dairesi ve Polis Örgütüne araştırılıp araştırılmadığının incelenmesi ve eğer böyle bir durum varsa şikayet sahibine konunun bildirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bahsekonu dönem zarfında bu çerçevede işlem yapılmamıştır.

13 başvuru sahibine ise dairemizin girişimleri sonucu konuları hakkında bilgi verilerek dosyaları kapatılmıştır.

Kişisel başvurulardan 26 adedinin soruşturmaları halen dairemiz elemanlarınca sürdürülmektedir. 2 adet başvuru ise işleme girmemiştir.

Bu çerçevede toplam 242 adet kişisel başvurudan:

Raporu tamamlananlar	: 71
Yetki alanımız dışında olanlar	: 23
Havale edilenler	: 4
Şikayeti geri çekilenler	: 22
Şikayet konuları hakkında girişim yapıp başvurana bilgi verilip dosyası kapatılan	: 30
15(2) ve (3) madde kapsamında olan	: 16
İdare hakkında ciddi bir şikayet içermediğinden işleme konmayanlar	:48
Halen incelemesi sürdürülen	: 26
İncelenmeye başlamayanlar	: 2
Toplam	:242

Sonuç olarak mevcut kişisel başvurulardan %99'u çeşitli düzeyde işlem görmüştür. Dairemiz ayrıca bu dönem içerisinde sözlü olarak başvuruda bulunan 80 vatandaşımıza bir tür danışmanlık hizmeti vermiştir. Yazılı olarak müracaat yapmayan bu vatandaşlarımıza konuları hakkında pratik ve yasal bilgiler verilmiştir.

Ocak – Haziran 2000 döneminde tamamlanan 11 raporun ilgili olduğu birimler ise şöyledir:

Merkezi İdare	: 7
Yerel Yönetimler	: 3
Kamu Kurum ve Kuruluşları	: 1
Toplam: 11	

Böylece kuruluşumuzdan bugüne kadar tamamlanmış 69 raporun ilgili olduğu birimler şöyledir:

Merkezi İdare	: 40
Yerel Yönetimler	: 17
Kamu Kurum ve Kuruluşları	: 8
Genel Mevzuat	: 4
Toplam: 69	

Yayınlanan raporlardan 8'inde idarenin yasal çerçevede işlem yapmadığı ve kusurlu olduğu, 3'ünde ise yasal çerçevede işlem yaptığı saptanmıştır. İdarenin çeşitli düzeylerde sorumluluğu bulunan 8 rapor konusundan 3'ünde idare raporumuz doğrultusunda sonuç alıcı işlem başlatmıştır. Bahsekonu birimler Yenierenköy Belediyesi, Tapu ve Kadastro Dairesi ve Gönyeli Belediyesidir.

Genel itibarıyla 69 raporumuzdan 48'inde idarenin yasal çerçevede işlem yapmadığı, 21'inde ise yasal çerçevede işlem yaptığı saptanmıştır. Yerinde bulunan 48 raporun 26'sında idare raporumuz doğrultusunda sonuç alıcı işlem başlatmıştır. Buna göre idarenin uyarılarımızı dikkate alması sonucu %55 oranında bir performans sağlanmıştır.

Yayınlanan raporlarımızda başvuru sahibi kişilerin 13 adedi gerçek kişiler 1 adedi ise tüzel kişilerdir.

Ocak- Haziran 2000 devresine ait 11 raporun konusu özetle şu hususları içermektedir.

1. 3 Ocak 2000 tarih ve BE. 13.00.000/787 sayılı raporumuz

Sayın Rüstem Tatar Girne Sosyal Konutlar üst bölgesinde dokuz bölge sakini adına kişisel başvuruda bulunarak Girne Belediye Meclisinin kamu çıkarını bireysel çıkara tercih ederek XII-20-E II Harita ve 143 numaralı parselde bulunan yeşil alanla, konum, değer ve istimlaka açık olma açılarından yeşil alanla kıyaslanmayacak bir başka araziyle takas kararı aldığını iddia ederek, şikayette bulunmuştur. Başvurusunda ayrıca aynı bölgede bulunan Pitoresk Tatil Köyünün kamu yollarına ve çevre arazilere tecavüz ettiğini de belirtmiştir.

Dairemizin incelemesi sonucu Girne Belediyesinin 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası ve Fesil 96 Yollar ve Binalar Düzenleme Yasasının ilgili konuda Belediyeye verdiği yetkileri kullanmadığı ve/veya kullanmaktan kaçındığı tesbit edilmiştir. Girne Belediyesinin Pitoresk Tatil Köyünün yeşil alan ile kamu yollarına yaptığı tecavüzleri ve/veya işgalleri kaldırması ve konuya ilişkin yasal işlem başlatılması gereği vurgulanmıştır.

2. 4 Ocak 2000 tarih ve B.S. 13.00.000/836 sayılı raporumuz

Sayın Nevzat Neder, kişisel başvurusunda ödenmesi gereken Katma Değer Vergisi'ne bir günlük gecikme zammı ödediğini belirterek gecikme zammının hangi kıstaslara göre tesbit edildiğinin dairemiz tarafından incelenmesini talep etmiştir.

Konuyu inceleyen dairemiz Gelir ve Vergi Dairesi'nin Sayın Nevzat Neder'den tahsil ettiği gecikme zammının, 47/1992 sayılı Katma Değer Vergisi Yasası ve değiştirilmiş şekliyle 48/1997 sayılı Kamu Alacaklarının Tahsili Usulu Yasası kurallarına uygun olarak tahsil edildiği sonucuna varmıştır. Bu konuda idarenin yasal çerçevede işlem yaptığı tesbit edilmiştir.

3. 11 Ocak 2000 tarih ve B. 5.13.100/849 sayılı raporumuz

Alaniçi köyünde ikamet edip esas mesleği şoförlük olan Sayın Hüseyin Nuri Tanyeri kişisel başvurusunda Alaniçi köyünden Lefkoşa'ya yolcu taşımak

için “T” iznine gereksinim duyduğunu, bu amaçla 1996 yılında Motorlu Araçlar İzin Makamı Dairesine müracaat ettiğini ve dairemize başvuruda bulunduğu tarihe kadar bir yanıt almadığını ifade ederek yardım talebinde bulunmuştur.

Dairemizin incelemesi sonucu şikayet yerinde bulunmuş ve Sayın Tanyeri'nin dilekçesinin yaklaşık üç yıl sonra 1999 yılında karara bağlandığı tesbit edilmiştir. Anayasa'nın 76. maddesinde belirlenen dilekçelere 30 gün içerisinde gerekçeli cevap verilmesi hususu gözardı edilmiş ve Motorlu Araçlar İzin Makamı Dairesi'nin 76. maddeyi ihlal ettiği tesbit edilmiştir. Ayrıca Dairenin Motorlu Araçlarla Yolcu ve Eşya Taşınması (Denetim) Yasası'nın 13. maddesi çerçevesinde uygulamalarını sürdürmesi gereği vurgulanmıştır.

4. 14 Şubat 2000 tarih ve B. 5.00.000/821 sayılı raporumuz

İskele Organize Sanayi Bölgesinde işyeri arsalarının dağıtımında usulsüzlük yapıldığını “duyum” alan dairemiz, konu hakkında inceleme başlatmıştır. Dairemizin incelemesi sonucu İskele Organize Sanayi Bölgesinde arazi tahsisinde yetkinin Ekonomi ve Maliye Bakanlığında olduğu belirlenmiştir. Yetki Bakanlık'ta olmakla birlikte müracaat ve değerlendirmeler resmi belgeler ve raporlar ile yeterince desteklenmediği için, bu konuda Bakanlığa verilen yetkinin, makul, adil ve fırsat eşitliğine olanak tanıyan bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı konusunu saptamak mümkün olmamıştır.

Bu nedenle ilgili tüzükte, arazi tahsisinde hak sahipliğinin belirlenmesinde, Bakanlığın ve müracaatçıların uymaları gereken usul ve esasların ayrıntılı olarak tanımlanması için ilgili Bakanlığın çalışma başlatması gereği vurgulanmıştır.

5. 1 Mart 2000 tarih ve B.E. 16.00.000/657 sayılı raporumuz

Sayın Hamit Vurana kişisel başvurusunda Yeni Erenköy Belediyesi'nin 50/1995 sayılı Taşınmaz Mal Vergisi Yasası ve 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası gereği, belediye sınırları içinde bulunan taşınmaz malların vergilendirme işlemlerini yaptığını, fakat bu işlemleri yaparken ilgili yasaları usulsüz olarak uygulamakta olduğunu beyan ederek, Belediye sınırları içindeki taşınmaz malların vergilendirilmesinde değişik nitelikli

arazilerin arsa nitelikli arazi statüsünde değerlendirilmesinin mal vergi mükelleflerinin mağduriyetine yol açtığını belirtmiştir.

Dairemizin incelemesi sonucu şikayet yerinde bulunmuş ve belediye hizmet sınırlarının genişletilmesi neticesi belediyenin hizmet getirdiği yerleşim yerlerinin emlak vergilerini takdir ve tahsil etmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca taşınmaz malların değerlendirilmesinde ise kategorisi, bulunduğu yöre, doğal zenginliği, konumu, ulaşım durumu ve diğer özellikleri dikkate alınarak takdir yapılması gereği vurgulanmıştır. Erenköy Belediyesi uygulamanın değiştirilmesi için girişim başlatmıştır.

6. 4 Nisan 2000 tarih ve B.8.00.000/915 sayılı raporumuz

Sayın Mehmet Türkkkan kişisel başvurusunda Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığının meslek lisesi mezunu olan oğluna, Bakanlar Kurulunun 20 Ağustos 1999 tarih ve E-1547 sayılı kararı kapsamında olmasına rağmen destek bursu bağlanmadığını iddia etmiş ve konunun dairemiz tarafından da araştırılmasını talep etmiştir.

Yapılan inceleme sonucu Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığının adı geçen ve benzeri durumdaki öğrencilere destek bursu vermemekle Bakanlar Kurulu Kararına uygun davrandığı belirtilerek, Meslek Lisesi ve Ticaret Lisesi mezunlarına herhangi bir üniversitenin mezun oldukları meslek dalı ile bire bir ilgili olan bölümüne kayıt yaptırımları halinde destek bursu verilmesinin uygun olacağı vurgulanmıştır. Bu konuda idarenin yasal çerçevede karar ürettiği gözlemlenmiştir.

7. 3 Mayıs 2000 tarih ve B. 7.12.000/960 sayılı raporumuz

Sayın Celal Soyer kişisel başvurusunda Aşağı Dikmen'de mal sahibi olduğu parselin bir kısmının kamulaştırma emri ile kamulaştırıldığını ve kamulaştırılan kısım için herhangi bir tazminat ödenmediğini ifade ederek, üzerinde hiçbir işlem yapılmayan parselin tazminatının ödenmesi veya kamulaştırmanın kaldırılmasını talep etmiştir.

Dairemizin incelemesi sonucu şikayet yerinde bulunmuş ve 1986 yılında kamulaştırılmış olmasına rağmen ilgili parsel üzerinde kamulaştırma maksadının gerçekleşmemiş olması nedeniyle yapılan işlem 15/1962 sayılı Zorla Mal İktisabı Yasası'nın 15. maddesi ve Anayasa'nın 41. maddesine aykırı bulunmuştur. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Anayasa ve ilgili

yasada belirtilen hükümlere uymamasına rağmen, Tapu ve Kadastro Dairesi talep edilmesi halinde ilgili parseldeki kamulaştırma bedelinin hissesi oranında şahsa ödeneceğini belirtmiştir. İdarenin bu konuda gerekli önlemleri aldığı görülmektedir.

8. 2 Mayıs 2000 tarih ve BE. 14.00.000/957 sayılı raporumuz

Sayın Yelda Atakan kişisel başvurusunda, kendisinin de ikamet ettiği Levent Apartmanı 11. Bloktaki daire sahiplerinin 1997 yılında izinsiz ve yasalara uygun olmayan bir şekilde ortak kullanım yeri olan zemin katın yan tarafına garaj inşa ettiğini belirtmiştir. Durumu Gönyeli Belediyesine iki kez yazılı olmak kaydı ile defalarca şikayet ettiğini vurgulayan Sayın Atakan, herhangi bir netice alamadığını belirterek, konunun dairemiz tarafından da incelenmesini talep etmiştir.

Dairemizin incelemesi sonucu şikayet yerinde bulunmuş ve dairemiz tarafından konunun gündeme getirilmesi üzerine Gönyeli Belediyesi 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası ve Fasıllar ve Binalar Düzenleme Yasasının kendine verdiği yetkiyi kullanarak yasalara aykırı bir şekilde inşa edilen garajı yıktırıştır. Gönyeli Belediyesinin bu konuda gerekli önlemleri aldığı görülmektedir.

9. 23 Mayıs 2000 tarih ve B.7.12.000/983 sayılı raporumuz

Lefkoşa Ortaköy’de ikamet etmekte olan Sayın Hüseyin Kaya Erdal şahsı ve kardeşleri adına yaptığı başvuruda, Ortaköy’de sahibi oldukları parselin 3200 ayak karelik kısmının yol yapımı için Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından alındığını ilgili yerin Bakanlıkça kamulaştırıldığını fakat daha sonra kamulaştırma kapsamından çıkarılarak, mağdur edildiğini belirterek, şikayette bulunmuştur.

Konuyu inceleyen dairemiz Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığının Sayın Erdal ve kardeşlerine ait parseli önce kamulaştırdığı, daha sonra ise hatalı kamulaştırıldığı fark edildiğinden Bakanlar Kurulunun emri ile kamulaştırma kapsamından çıkarıldığını belirlemiştir. Bu işlem gerekçe olarak ise Lefkoşa Türk Belediye Meclisinin 1984 yılında yayınladığı bildiri ve Fasıllar ve Binalar Düzenleme Yasası çerçevesinde hazırlanan planlar gereğince işlem yapılmasına itiraz etmemeleri gösterilmiştir.

Ayrıca 15/1962 sayılı Zorla Mal İktisabı Yasasının kuralları uyarınca kamulaştırma kapsamından çıkarılan sözkonusu parselde tazminat ödenmesinin mümkün olmadığı vurgulanmıştır. İdare bu konuda yasal çerçevede hareket etmiştir.

10.30 Haziran 2000 tarih ve KİT 6.00.000/1028 sayılı raporumuz

Sayın Olgun Dayıoğlu dairemize yaptığı kişisel başvuruda Kıbrıs Türk Elektrik Kurumunun terfilerle ilgili kararının kurumun mevcut yasa, terfi tüzüğü ve hizmet şemalarına aykırı olduğunu iddia ederek konunun dairemiz tarafından incelenmesini talep etmiştir.

Yapılan araştırma ve incelemede şikayet yerinde bulunmuş ve Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'na personel alınması, terfi ettirilmesi ve nakillerinde yetkinin 4 Şubat 1975 tarih ve 6216 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Yönetim Kuruluna verildiği, ancak Ocak 2000 tarihinde münhal kadrolara yapılan terfilerin; doğal adalet ilkelerine, teamüle, genel hukuk kurallarına ve "Terfi Tüzüğü" diye adlandırılan prensip anlaşmasına uygun olmadığı görüşü belirtilmiştir.

Raporumuzda Kıbrıs Elektrik Kurumunun mevzuatının gelişen teknoloji ve değişen ihtiyaçlara göre güncelleştirilmesi ve yeni yasa yapılmasının kaçınılmaz olduğu da vurgulanmıştır.

11. 30 Haziran 2000 tarih ve B.7.11.000/1029 sayılı raporumuz

Sayın Hakkı Ozanalp, Sayın Hasan Küpeli, Sayın Bayram Evleksiz ve Sayın Salih Solmazcan dairemize yaptıkları benzer kişisel başvurularda Sosyal Sigorta primlerini ödedikleri halde, yaşlılık aylığı bağlanması için yaptıkları müracaatların sonuç vermediğini ve kendilerine yaşlılık aylığı bağlanmadığını vurgulayarak Sosyal Sigortalar Dairesinin ödemiş oldukları sigorta primlerini iptal ettiğinden dolayı şikayetçi olmuşlar ve bu işlemlerin yasal olup olmadığının araştırmasını talep etmişlerdir.

Benzer konudaki şikayetlerin artması üzerine şikayetler birleştirilmiş ve konu derinlemesine araştırmaya alınmıştır. Sosyal Sigortalar Dairesinden benzer durumda bulunan Sayın Mustafa Güler, Sayın İbrahim Gülden, Sayın Ahmet Bal ve Sayın Kadriye Gingi isimli yurttaşların da dosyaları alınarak incelemeye tabi tutulmuştur.

Yaptığımız araştırma ve incelemede şikayet yerinde bulunmuş ve sorunların büyük oranda geriye dönük işyeri ve sigortalı tescil işlemleri ile ilgili olduğu ve 16/1976 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın 8 ve 10. maddelerinin yorumlanmasından kaynaklandığı görüşüne varılmıştır. Herhangi bir nedenle işyeri ve sigorta tescili yaptırmayanların çalışmış olmalarını kanıtlamaları halinde, varolan yasa çerçevesinde işyeri ve sigortalı tescilleri daire tarafından yapılması gereği vurgulanarak, değiştirilmiş şekliyle 16/1976 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın 8. maddesinin Sosyal Sigortalar Fonuna zarar vermeyecek ve farklı yorumlara neden olmayacak şekilde acilen tadil edilmesi tavsiye edilmiştir. Ayrıca Sosyal Sigortalar Dairesinin daha sağlıklı çalışabilmesi için ilgili yasanın 160. maddesinde belirtilen tüzüklerin günün koşullarına göre geciktirilmeden hazırlanması için girişim başlatarak mevzuatını tamamlaması gereği vurgulanmıştır.

BASIN VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Dairemiz gerek yerel düzeydeki gerekse de uluslararası düzeydeki çalışmalarına Ocak - Haziran 2000 döneminde de devam etmiştir.

Hukuk, kamu yönetimi ve özellikle insan hakları konularında eğitime önem veren dairemizin bu çerçevede gayretleri olmuştur.

Uluslararası ilişkilerimizin önemli bir boyutunu oluşturan Uluslararası Ombudsman Enstitüsü (I.O.I) ile ilişkilerimiz yoğun bir düzeyde devam etmektedir. Güney Afrika'nın Durban kentinde 28 Ekim – 2 Kasım 2000 tarihleri arasından gerçekleşecek olan VII. Uluslararası Ombudsman Enstitüsü Konferansına davet almış ve daveti kabul etmiş bulunmaktayız.

Ombudsman Nail Atalay Belçika'nın Ghent kentinde 16-18 Mart 2000 tarihleri arasından gerçekleştirilen Ombudsman Konferansına katılmıştır. Konferans öncesinde konferans heyetinin talebi üzerine “İslam ve Osmanlı Dönemlerinde Ombudsman; Kadı Kurumunun Tarihsel Gelişimi” konulu bir tebliğ hazırlanarak, sunulmuştur. Tebliğ ayrıca Bölge Valisi'nin konuşmasında alıntılar yapılarak aktarılmıştır.

Öte yandan Türkiye ile ilişkiler devam etmektedir. Ombudsman Nail Atalay 11-12 Mayıs 2000 tarihlerinde İstanbul'da Türkiye İç Denetim Enstitüsünce düzenlenen “EURO 2000 – Avrupa İç Denetim Konferansı / IV. Türkiye İç Denetim Kongresine” katılarak “Kamuda Risk Yönetimi ve Denetim” konulu oturuma başkanlık yapmıştır. Kongreye Avrupa ve Türkiye'den konuşmacılar katılmıştır. Kongre sonrası Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu Başkanı Mr. Jean Pierre Garitte KKTC'ye bir ziyaret yaparak, Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş ile de bir görüşme gerçekleştirmiştir.

15-26 Mayıs 2000 tarihleri arasında ise Londra'da Public Administration International ile Commonwealth Sekreteryası tarafından düzenlenen “Kamu Yönetiminin İyileştirilmesinde Ombudsman'ın Rolü” konulu eğitim programına Ombudsman Dairesi Müdürü Zeki Gürsel katılmıştır. 21 ülkeden Ombudsman, Daire Müdürü ve Kıdemli Denetçi düzeyinde katılım olan programda teorik konular yanında bir dizi Ombudsman Kurumuna ziyaretler de gerçekleştirilmiştir.

KKTC’de ise Ombudsman Nail Atalay, Lionslar Derneđi ve benzeri kuruluşlar ile çeşitli yerel televizyon kanallarında “Ombudsman’ın İşlevleri” başlığı altında toplanabilecek sunuşlar yapmıştır.

Dairemizin yerel basından gördüğü ilgi ise tatminkar düzeydedir. Raporlarımızın büyük çoğunluğu yazılı ve görsel basında yer alarak yayınlanmaktadır. Ocak – Haziran 2000 devresi içerisinde Ombudsman Nail Atalay bir dizi canlı radyo yayınlarına katılarak, dairemizin işlevleri, raporlar ve güncel konular hakkında bilgi vermiş ve görüş belirtmiştir. Yazılı basında bahsekonu devre içerisinde dairemizi ilgilendiren 44 adet haber yayınlanmıştır.

SORUNLAR VE SONUÇLAR

KKTC Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Dairesinin sorunlarına daha önceki raporlarımızda da değinilmişti. Bugüne kadar geçen süre içerisinde ne yazık ki sorunlarımız konusunda herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir. Bu sorunlara kısaca tekrar değinmekte yarar olduğu görüşündeyiz.

Dairemiz tarafından istenen görüş, görüş-savunma veya savunmaların zaman açısından dairemize ulaştırılması bakımından 38/1996 sayılı yasamızda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırma ve denetimlerimiz sırasında gereksiz gecikmeler ortaya çıkmakta ve iş akışımızı engellemektedir. İstenen bilgi ve belgelerin geciktirilmeden dairemize verilmesi için Yasamızda asgari ve azami sürelerin belirlenmesi veya süre dolduktan sonra raporun yayınlanması gerektiği görüşündeyiz.

Dairemize ulaştırılan bazı şikayet konuları çok eski bir geçmişe dayanmakta konular güncelliğini yitirmekte, çoğu kez başvuranın herhangi bir meşru menfaati kalmamakta ve soruşturmanın neticeye varması pratik olarak imkansızlaşmaktadır. Öte yandan birçok başvuruda da kişilerin idari işlem veya eylem devam ettiği hallerde bile başvuruda buldukları ve sonucu beklemeyerek şikayet ettikleri görülmektedir. Bu tür başvurular dairemizce girişim yapıp ilerleme kaydedilmesine rağmen çoğu kez başvuru sahiplerince geri çekilmekte ve boşuna zaman israfına neden olmaktadır. Bu tür başvuruların ayıklanabilmesine olanak tanımak açısından, başvuru konularının geriye dönük olarak belli bir süre ile sınırlandırılması ve idari işlem veya eylem gerçekleşip bütün itiraz yolları tükendikten sonra dairemize başvuru yapılması konusunda yasal düzenlemeye gidilmesi gerektiği inancındayız.

Bir başka sorun olarak ise dairemizin yayınladığı raporların akıbeti konusu gündeme gelmektedir. Bilindiği gibi dairemiz diğer çağdaş benzerlerinde olduğu gibi herhangi bir yaptırım gücü ile donatılmış değildir. Raporlarımız Yasamızın 16(2) maddesi gereği Sayın Cumhurbaşkanı ve Sayın Başbakan'a da gönderilir. Ayrıca raporlarımız basına açıktır. Ancak Cumhuriyet Meclisinin bilgisine sunulan raporlara ne tür bir işlem yapılacağı belli değildir. KKTC Meclisinin de denetim görevi yapabilmesi ve baskı unsuru olabilmesi için raporlarımızın ilgili komitelerde ve/veya genel kurulda görüşülmesi gerektiği inancındayız. Aksi takdirde raporlarımızda belirtilen hususlarda sonuç alıcı işlem yapma yetkisi idarenin takdirine bırakılacak ve

raporlardan özlenen verim alınamayacaktır. Bu konuda Yüce Meclisimizde diğer Batılı ülkelerdeki örneklerde olduğu gibi bir “Kamu Yönetimi Komitesi”nin kurulması ve bu çerçevede işlem görüp, denetim organlarının belirlediği noktalar ışığında idareyi uyarması düşünülebilecek bir yöntem olarak görülmektedir.

Dairemizin kadro sorunlarının çözümlenmesi de önemli bir husustur. Dairemizde mevcut idari kadro çok yetersizdir ve çoğu görevler münhaldir. Ayrıca hukuki meselelerle uğraşan bir daire olarak kadromuzda bir hukukçunun olması gerektiği inancındayız. Anayasal idari denetim organı durumundaki daire kadrolarımızın Anayasal mali denetim organı olan Sayıştay kadroları ile arasındaki dengesizliğin giderilerek eşit düzeye getirilmesi ve yeknesaklık sağlanması gerektiği inancındayız.

Yukarıda belirtilen hususlardan dolayı bir yasa değişikliği yapılması kaçınılmaz görünmektedir ve bu yasa değişikliği çalışmalarına dairemiz düzeyinde başlanmış bulunmaktadır.

Ocak – Haziran 2000 dönemi ve daha önceki dönem çalışmalarımız birlikte değerlendirildiğinde bazı sonuçların ortaya çıktığı gözlenmektedir. Genel olarak idarenin duyarsız davrandığı bu noktalarda dikkati çekmek gerekmektedir.

- 1) Daha önceki raporlarımızda vurguladığımız gibi gözlemlediğimiz sorunlardan önemli biri Anayasa'nın 76. maddesinde ifadesini bulan dilekçe hakkında riayet edilmemesidir. Anayasanın 76 (1) maddesi kişilerin yaptığı dilekçelere 30 gün içerisinde gerekçeli yanıt verilmesini gerektirmektedir. Ayrıca KKTC Yüksek İdare Mahkemesi de çeşitli kararlarında idarenin dilekçelere süresi içinde gerekçeli bir yanıt vermemesini bir “ihmal” olarak değerlendirmektedir. İdarenin 30 günlük yanıt süresi içerisinde dilekçeleri yanıtlamaya özen göstermesi gereğinin vurgulanması gerektiği görüşündeyiz.
- 2) Diğer bir önemli husus özellikle son dönem içerisinde yoğunlaşan Sosyal Sigortalar Dairesi ile ilgili şikayetlerdir. Birçok şikayetçi geriye dönük işyeri ve sigortalı tescil işlemleri sonucu primlerini ödedikleri halde, yaşlılık aylığı bağlanması aşamasında idarenin primleri iptal etmesi nedeniyle mağdur olduğunu iddia etmektedirler. Ombudsman Dairesinin bulgularına göre de sorun 16/1976 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın 8 ve 10. maddelerinden ve ayrıca Sigortalar Dairesinin

yapması gereken tüzüklerin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Kişilerin sosyal güvenlik hakkıyla doğrudan ilişkili bir konuda idarenin gerekli duyarlılığı göstermesi ve yasal mevzuatını güncelleştirmesi hem Sosyal Sigortalar Dairesine zarar vermeyecek, hem de sosyal sigortalıları mağdur etmeyecek düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

- 3) Öte yandan Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu ile ilgili şikayetin ortaya çıkardığı gerçek ise güncellenmesi karara bağlanan Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu ile ilgili yasaların 25 yılı aşkın bir zamandan beridir güncelleştirilmediği ve kurum ile ilgili birçok işlemin yasal geçerliliği tartışılan enstrümanlar ile yapıldığıdır. İdarenin bu konuyu da bir an önce gündeme alıp özellikle Kurumun Teşkilat Yasası ve ilgili tüzüklerinin yapılması gerekmektedir. Böylelikle “teamüle” göre yapılan birçok işlemin yasal zemine oturtulması sağlanacaktır.